

ویژه‌نامه قدس
به‌مناسبت
سخنرانی‌نوروزی
رهبر معظم انقلاب
در حرم مطهر رضوی

۲

مردم رکن اصلی قدرت ملی در نگاه امامین انقلاب اسلامی

سرمقاله

سید محمدحسین علم الهدی

مدرس دانشگاه

و تحلیلگر رسانه

**پس از امام راحل،
رهبر معظم انقلاب
نیز همچنان اندیشه
و سیره امام را تداوم
بخشیدند و «مردم»
را به عنوان مهم‌ترین
رکن قدرت آفرین ملی
و مبدأ و منشأ اقتدار و
ثبات قرار دادند. توجه
ایشان به جایگاه و
نقش مردم، به پیش
از دوران رهبری و حتی
پیش از پیروزی انقلاب
اسلامی برمی‌گردد.**

از اندیشه امام(ره) بود. در ابعاد فرهنگی نیز همین مبنا وجود داشت، حتی در عرصه‌های نظامی نیز چنان بود؛ تا جایی‌که امام راحل با اتکا به قدرت توده‌های مردم و در اتفاقی کم‌نظیر، در یک جنگ نظامی علیه ایران، خاک وطن را حفظ کرد و اجازه کوچک‌ترین تعرضی به ایران را نداد؛ موضوعی که در حکومت‌های قبلی به‌ویژه پهلوی با وجود شعار «ایران‌گرایی» رخ داد.

پس از امام راحل، رهبر معظم انقلاب نیز همچنان اندیشه و سیره امام را تداوم بخشیدند و «مردم» را به عنوان مهم‌ترین رکن قدرت آفرین ملی و مبدأ و منشأ اقتدار و ثبات قرار دادند. توجه ایشان به جایگاه و نقش مردم، به پیش از دوران رهبری و حتی پیش از پیروزی انقلاب اسلامی برمی‌گردد؛ حضور مؤثر ایشان در دوران مبارزه و توجه به آگاهی‌بخشی عمومی و مبارزات فکری و اعتقادی در پرونده قطور رهبر معظم انقلاب در سازمان بدنام و مخوف ساواک و شکنجه‌های صورت گرفته و تبعیدهای ایشان کاملاً مشخص است. حضرت آیت‌الله خامنه‌ای شخصیتی هستند که محل تبعید خود یعنی ایران‌شهر را به مثابه «ایران‌شهر» به مکانی برای ترویج معارف انقلاب قرار دادند و در شرایطی که حکومت پهلوی تصور می‌کرد ایشان را به شهری فرستاده که به دلیل اختلافات مذهبی، رنج و عذابی مضاعف برای ایشان ایجاد خواهد کرد؛ ایشان از این مکان و زمان خاص تبعید، ایده «هفته وحدت» و انسجام مسلمین را استخراج کردند، زیرا دغدغه اصلی رهبر معظم انقلاب که برآمده از مکتب بلند امام بوده و هست، «مردم» است حال با هر مذهب، زبان و نژادی. شاید یکی از مظاهر این نگاه را بتوان در پیام‌های ایشان به سایر ملت‌ها جست‌وجو کرد.

زمانی‌که مردم، مهم‌ترین رکن حکمرانی رهبر یک نظام سیاسی شدند؛ برخی مفاهیم و عناوین جایگاه و اهمیت بیشتری پیدا می‌کنند مانند گفتمان‌سازی، فرهنگ عمومی و... و ابزارهای مختلفی نیز برای این موارد به‌کار گرفته می‌شود. یکی از ابعاد مردم‌سالاری در اندیشه امام و رهبر معظم انقلاب تأیید هویت ملی ایرانیان و تأکید بر توسعه عناصر متعالی آن است. توجه امامین انقلاب به آداب و سنت ایرانیان از جمله نوروز یکی از مصادیق این موضوع است. همچنان‌که از سال ۱۳۴۲، نوروز در مبارزات نهضت امام، نقش بسیار مهمی داشت تا اینکه در دوران رهبری هم امام و هم حضرت آیت‌الله خامنه‌ای با پیام‌های نوروزی درصدد بیان معارف دینی و انقلابی و توجه به آداب و سنت ملی بودند

نظام‌های سیاسی و اجتماعی در جهان، تفاوت‌های عمده‌ای با یکدیگر دارند که در ساختار حکمرانی آن‌ها نمود و بروز پیدا می‌کند. از ابعاد مهم این تفاوت‌ها، منشأ و مبدأ قدرت است؛ اینکه حکومت‌ها مشروعیت و اقتدار خود را بر چه اساسی پایه‌گذاری می‌کنند و سرمایه‌گذاری اصلی سیاسی و اجتماعی خود را در چه بخشی قرار می‌دهند. مثلاً حکومت‌های پادشاهی که متأسفانه در کشور ما نیز سابقه طولانی داشتند مبتنی بر خودکامگی رأس هرم شکل گرفته و سرمایه‌گذاری اصلی را نیز در اقشار خاص نزدیک به دربار و وفادار به شخص شاه و همچنین نظامیان انجام می‌دادند. درخصوص نظامیان نیز حفظ اقتدار و منافع ملی مطرح نبود بلکه تنها اولویت، حفظ منافع شخص شاه بود. از این رو در دوران پراختناق پهلوی با وجود سرمایه‌گذاری‌های عظیم در حوزه نظامی که مهم‌ترین هدف آن باید حفظ خاک میهن باشد شاهد جدایی بخش‌هایی از سرزمین ایران بودیم. امام خمینی(ره) از ابتدای نهضت تا پایان عمر شریف خود، بیشترین سرمایه‌گذاری را روی «مردم» انجام دادند و نه تنها در دوران مبارزه که ایشان توسط خاندان پهلوی دستگیر و تبعید شدند بلکه پس از پیروزی انقلاب اسلامی و به عنوان رهبر جمهوری اسلامی ایران نیز مهم‌ترین رکن در منظومه فکری و سیره عملی ایشان، مردم بود؛ از این رو بیش از هر واژه‌ای در کلام و بیان امام از لفظ «مردم» و مشتقات آن استفاده شده است. جایگاه و اهمیت «مردم» در اندیشه امام راحل نه صرفاً یک شعار جذاب در مقابل حکومت دیکتاتوری شاه بلکه باور عمیق قلبی ایشان بود، به همین دلیل در تمامی عرصه‌های مدیریتی نیز بیش از هر مؤلفه‌ای به نقش مردم توجه داشتند. پس از پیروزی انقلاب، به واسطه حضور و نقش آفرینی مردم و از بین رفتن حکومتی خودکامه و دیکتاتور، به رهبری امام راحل، ایشان در شرایطی بودند که می‌توانستند هر نوع و مدل حکومتی را به تشخیص خود اعلام کنند ولی این موضوع را به انتخاب همان محور کانونی اندیشه امام، یعنی مردم واگذار کردند. برگزاری همه‌پرسی در ابتدای ماه‌های پیروزی انقلاب و در شرایطی که حکومتی نوپا هنوز تثبیت نشده بود، استاندارد و حد نصاب جدیدی از «مردم‌سالاری» در تاریخ انقلاب‌های بشری ثبت و ضبط کرد. ایجاد نهادهای انقلابی در سال‌های ابتدایی مبتنی بر نقش آفرینی مردم مانند «بسیج مستضعفین»، «جهاد سازندگی» و... بعد دیگری از نقش اجتماعی و فرهنگی مردم در نظام سیاسی برآمده